Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Vastine hallituksen esityksestä (HE 127/2026 vp - hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 25 luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi) annettujen lausuntojen johdosta

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

1. Yleistä lausunnoista

- Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 53/2026 vp) edellytetään, että jotta rikoslain (RL) 25 luvun muuttamista koskeva eli 1. lakiehdotus voitaisiin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä, mainittuun rikoslain lukuun ehdotettua uutta 3 d §:ää muutetaan siten, että siinä säädetään hallituksen esityksessä lainkohdan perusteluissa käsitellystä säännöksessä tarkoitetun palvelun yhteydestä ihmiskaupparikokseen.
  - ➢ Oikeusministeriö ehdottaa HE:ssä ehdotetulle tunnusmerkistölle (RL 25:3d) uutta, täydennettyä muotoilua.

- Oikeusministeriö katsoo, että hallituksen esitystä on lausuntojen valossa muilta osin pidettävä edelleen perusteltuna.
  - Asiantuntijalausunnoista ilmenee, että esitystä kannatetaan laajasti, vaikka asiantuntijalausunnoissa on esitetty myös useita jossain määrin kriittisiä huomioita.

2. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa esiin nostetut seikat

- Perustuslakivaliokunnan lausunnossa *edellytetään* rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vuoksi (, jotta 1. lakiehdotus voitaisiin käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä), että ehdotetussa uudessa RL 25:3d:ssä säädetään palvelun yhteydestä ihmiskaupparikokseen.
    - Mainittua yhteyttä koskeva edellytys todetaan HE:n säännöskohtaisissa perusteluissa.
    - Oikeusministeriön ehdotus säännöksen täsmentämiseksi:

"3 d §

Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö

Joka käyttää 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun rikoksen kohteeksi tietämänsä henkilön tässä asemassa suorittamaa palvelua, on tuomittava *ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi."

- Lisäksi perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan *voisi olla syytä pohtia* toissijaisuuslausekkeen lisäämistä rikoslain 20 luvun 8 §:ään (seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö), jotta jo lakitekstistä kävisi selkeämmin ilmi se esityksen perusteluissa todettu seikka, että ehdotettua uutta säännöstä (RL 25:3d) olisi syytä pitää ensisijaisena suhteessa seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöön.
    - Oikeusministeriö ei pidä toissijaisuuslausekkeen säätämistä tarpeellisena vaan pitää perusteltuna HE:ssä asiasta lausuttua.

3. Keskeisimmät lakivaliokunnan käsittelyssä kriittisin huomioin esiin nostetut seikat

1. Uusi kriminalisointi: ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö
    a) Säännöksen soveltamisalan laajuus palvelua koskevan tunnusmerkin vuoksi
    b) Säännöksen syyksiluettavuusedellytys
    c) Enimmäisrangaistus
2. Pakkokeinolain, poliisilain ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muutokset
3. Ihmiskauppasäännöksen (RL 25:3) täydentäminen sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevalla teon tarkoituksella mutta ei muilla tarkoituksilla
4. Määräyksenantovaltuus lakiin kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta

4. Muut keskeiset huomiot

- Lisäksi joissakin lausunnoissa kiinnitettiin huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:
  - Oikeudenkäymiskaareen ehdotetut muutokset: vastakuulusteluoikeuden käytännön toteutuminen
  - Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö: Suomen rikosoikeuden soveltamisalaa koskeva kaksoisrangaistavuuden vaatimus
  - Liiketoimintakielto ja muut seuraamukset
  - Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö ja työsuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuus
  - Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön suhde sopimusoikeuteen ja hankintalainsäädäntöön
  - Sijaissynnyttäjäksi saattamista koskeva ihmiskauppa: lapsen huoltajuus ja sijaissynnytetyn lapsen asema
  - Ihmiskaupan uhrien auttaminen: tarkoituksenmukainen ja turvallinen majoitus (muutosdirektiivillä muutettu 11 artiklan 5 kohta ja artiklaan lisätty uusi 5 a kohta)
  - Lapsiin liittyvät erityiset näkökohdat
  - Resurssikysymykset

5. Rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 58 §:n ehdotettua muuttamista koskeva yhteensovittamistarve hallituksen esityksen HE 98/2026 vp kanssa

- Pakkokeinolain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 98/2026 vp, hallituksen esitys laiksi pakkokeinolain 2 ja 10 luvun muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi) ehdotetaan pakkokeinolain 10 luvun sekä Tullin ja Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalakien yhteensovittamista siten, että jatkossa salaisista pakkokeinoista säädettäisiin pakkokeinolain 10 luvussa myös Tullin ja Rajavartiolaitoksen osalta.
  - Koska mainitussa pakkokeinolain muuttamista koskevassa HE:ssä ehdotetaan mm. Rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 58 §:n kumoamista, aikanaan kumottaessa kyseinen pykälä olisi siihen tässä ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpanoa koskevassa HE:ssä 127/2026 vp ehdotetut muutokset vietävä pakkokeinolain muuttamista koskevassa HE:ssä ehdotettuun pakkokeinolain 10 luvun uuteen 1 a §:ään.

Kiitos!

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

www.oikeusministerio.fi | www.justitieministeriet.fi